



## Stan przestrzegania w Polsce praw mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych

- [Wprowadzenie](#)
- [Animacja + Schemat](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)


### Bibliografia:

---

- Źródło: *Informacja Rzecznika Praw Obywatelskich na temat skarg i wniosków dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych, które wpłynęły do Biura RPO w latach 2016-2018*, dostępny w internecie: [rpo.gov.pl](http://rpo.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].
- Źródło: *Wybory w Polsce*, dostępny w internecie: [pl.wikipedia.org](http://pl.wikipedia.org) [dostęp 6.07.2020 r.].
- Źródło: *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej*,

*etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym*, dostępny w internecie: [isap.sejm.gov.pl](http://isap.sejm.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].

- Źródło: *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: [prawo.sejm.gov.pl](http://prawo.sejm.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*, dostępny w internecie: [isap.sejm.gov.pl](http://isap.sejm.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].



## Stan przestrzegania w Polsce praw mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych

Źródło: tillburmann, domena publiczna.

Najczęściej dostrzeganym powodem dyskryminacji w Polsce jest pochodzenie etniczne i narodowość. W badaniach przeprowadzonych na zlecenie Rzecznika Praw Obywatelskich w 2018 r. odpowiedź tę wskazało aż 49% badanych. Jednak tylko 5% przypadków takiej dyskryminacji zostało zgłoszonych na policję. Dlatego zgodnie z art. 35 Konstytucji RP mniejszości w Rzeczypospolitej Polskiej są pod szczególną ochroną. Każda z nich potrzebuje wsparcia państwa do zachowania odrębnej tożsamości, kultury i tradycji oraz rozwoju własnego języka. Poszczególne prawa, w tym wyborcze, wynikają z szeregu aktów prawnych czy traktatów międzynarodowych.

### Twoje cele

- Przedstawisz prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej.
- Przeanalizujesz stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Rzeczypospolitej Polskiej.
- Sprawdzisz informacje na temat praw mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej.

### Dla zainteresowanych



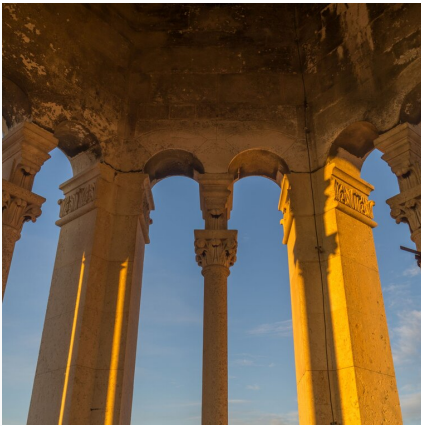
**Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce**



**Sytuacja prawna mniejszości etnicznych i narodowych**



**Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce – podsumowanie**



**Stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w wybranym państwie europejskim – raport**



**Stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w wybranym państwie europejskim – analiza**



**Jakie dokumenty państwowe gwarantują zachowanie tożsamości mniejszości narodowych**



**Mniejszości narodowe – przykłady łamania praw mniejszości na świecie**



# Animacja + Schemat

---

## Polecenie 1

Zapoznaj się z animacją i przypomnij sobie definicje mniejszości narodowej i etnicznej, a następnie wykonaj ćwiczenie.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D19ZL0QVg>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce*.

---

## Ćwiczenie 1

Korzystając z zasobów internetowych i własnej wiedzy, przedstaw krótko działania mniejszości narodowych i etnicznych w twojej okolicy (działalność stowarzyszeń i związków, zespoły pieśni i tańca, festiwale itp.)

## Polecenie 2

Zapoznaj się z wykresem i wykonaj ćwiczenie.

Oprac. na podst.: *Świadomość prawna w kontekście równego traktowania 2018*, Raport dla Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

## Ćwiczenie 2

Wymień, które z sytuacji przedstawionych w badaniu są przejawem dyskryminacji wobec mniejszości narodowych lub etnicznych.

# Przeczytaj

---

## Edukacja

### ” Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

#### Art. 35

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury.

Źródło: Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., dostępny w internecie: [prawo.sejm.gov.pl](http://prawo.sejm.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].

Realizacja tego prawa odbywa się dzięki bezpłatnej nauce języka, własnej historii, kultury czy geografii (Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty art. 13.1).

[Mniejszości narodowe](#) i [etniczne](#) oraz społeczność kaszubska korzystają ze zwiększonej, w stosunku do ogółu szkół, subwencji oświatowej.

### ” Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym

§ 4. 1. Nauka języka mniejszości lub języka regionalnego w szkołach może być organizowana:

- 1) w formie dodatkowej nauki języka mniejszości lub języka regionalnego;
- 2) przez prowadzenie zajęć edukacyjnych w dwóch językach: języku polskim i języku mniejszości lub języku regionalnym;
- 3) przez prowadzenie zajęć edukacyjnych w języku mniejszości lub języku regionalnym.

*Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publicznej zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, dostępny w internecie: [isap.sejm.gov.pl](http://isap.sejm.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].*

Organizuje ją dyrektor szkoły na wniosek składany przez rodziców ucznia, w terminie do 20 września każdego roku szkolnego. Złożenie wniosku przez rodziców oznacza, że przez cały okres nauki w danej szkole uczeń objęty będzie nauką języka mniejszości, a prowadzone w szkole zajęcia zaliczone zostaną do obowiązkowych zajęć edukacyjnych ucznia. Możliwe jest złożenie oświadczenia o rezygnacji z nauki języka mniejszości.

Oprac. na podst.: *Nauczanie języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na poszczególnych etapach edukacyjnych (w podziale na liczbę szkół i liczbę uczniów)*, [mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl](http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl).

Źródło: dostępny w internecie: [mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl](http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl) [dostęp 21.10.2021 r.].

**Stowarzyszenia, szkoły i instytucje kulturalne i religijne**

**” Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

**Art. 35**

2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących

ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzygnięciu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej.

Źródło: Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., dostępny w internecie: [prawo.sejm.gov.pl](http://prawo.sejm.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].

Art. 1 ustawy Prawo o stowarzyszeniach stanowi, że obywatele polscy realizują prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach, które w zakresie swoich celów statutowych mogą reprezentować interesy zbiorowe swoich członków wobec organów władzy publicznej. Od momentu wejścia w życie tej ustawy w 1989 r. zarejestrowało się około 150 nowych stowarzyszeń mniejszości.

Kolejnym krokiem dającym nowe możliwości działania organizacji mniejszości było wprowadzenie Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz.U 2010 nr 234 poz. 1536), która jako jedną ze sfer zadań publicznych wymienia działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego i działalność na rzecz integracji cudzoziemców. Na tej podstawie rokrocznie przyznawane są przez samorządy dotacje na projekty służące ochronie praw mniejszości.



Obchody Święta Kultury Białoruskiej w Białymstoku, 20.06.2021 r. zorganizowanego przez Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne

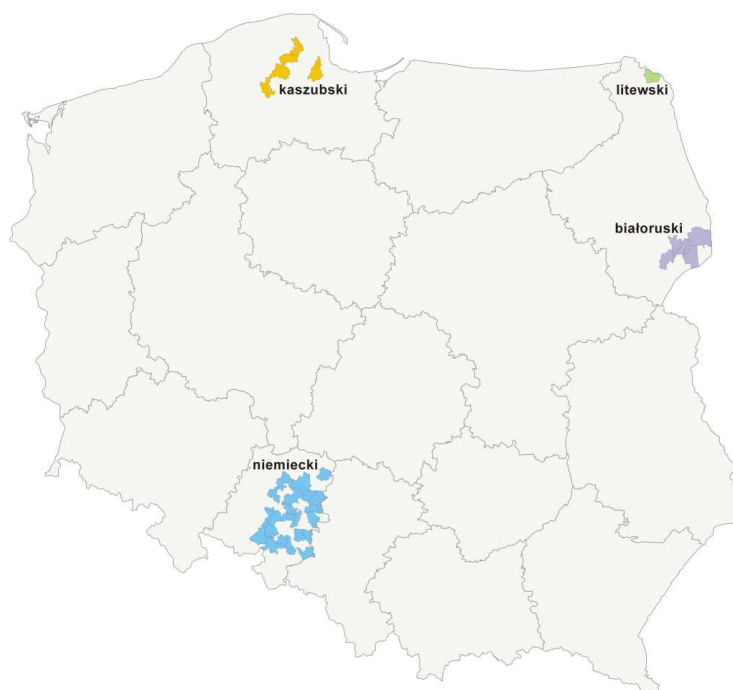
Źródło: Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne/Facebook.com, tylko do użytku edukacyjnego.

## Religia

W myśl art. 53 Konstytucji RP każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii. Wyniki sondażu przeprowadzonego wśród mniejszościowych kościołów i związków wyznaniowych na temat nauczania ich religii (w szkole lub poza nią) wskazują, że 58,3% z nich prowadzi lekcje religii dla dzieci i młodzieży swojego wyznania. Zgodnie z przepisami kościoły i związki wyznaniowe, organizując samodzielnie lekcje religii, mają możliwość wystąpienia o bezpłatne udostępnienie do tego celu sal lekcyjnych, choć nie jest to praktyka powszechna.

## Prawo do swobodnego posługiwania się językiem mniejszości w życiu prywatnym i publicznie

Na podstawie art. 9 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, przed organami gminy, obok języka urzędowego, jako język pomocniczy może być używany język mniejszości. Dotyczy to jednak tylko gmin, w których liczba mieszkańców należących do mniejszości jest nie mniejsza niż 20% i które zostały wpisane do Urzędowego Rejestru Gmin.



Gminy, w których wprowadzono język regionalny lub język mniejszości jako język pomocniczy.

Źródło: Aotearoa, licencja: CC BY 3.0.

## Prawo dostępu do publicznych środków masowego przekazu

Do zadań publicznej radiofonii i telewizji, wynikających z art. 21 ust. 2 pkt 9 ustawy o radiofonii i telewizji, należy uwzględnianie potrzeb mniejszości poprzez emitowanie programów informacyjnych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w językach regionalnych. Zadania te realizują regionalne oddziały TVP oraz lokalne radia publiczne. Na tworzenie i rozpowszechnianie programów regionalnych wydano w 2018 r. łącznie 192 077 000 zł, w tym na produkcję audycji dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym 802 000 zł.

Prawie wszystkie czasopisma mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym dotowane są z budżetu państwa przez ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych. W roku 2016 wydawnictw tych było 41. Niektóre mniejszości wydają więcej niż jedno czasopismo. Ogólna kwota w budżecie ministra spraw wewnętrznych i administracji, przeznaczona na ich ukazywanie się, w 2016 r. wyniosła 3.415.290 zł.



Dwujęzyczny magazyn przedstawiający współczesne życie społeczności kaszubskiej emitowany przez TVP Gdańsk. Czy zdarzyło ci się kiedyś obejrzeć program emitowany dla innej mniejszości przez inne regionalne oddziały Telewizji Polskiej?

Źródło: dostępny w internecie: [gdansk.tvp.pl](http://gdansk.tvp.pl) [dostęp 21.10.2021 r.], tylko do użytku edukacyjnego.

## **Zakaz dyskryminacji z uwagi na pochodzenie narodowe, etniczne i wyznanie**

Zakaz ten wynika z wielu ustaw i traktatów międzynarodowych. Obciążony jest karą pozbawienia wolności do lat dwóch na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Art. 196, 256, 257).

Według policyjnych statystyk liczba stwierdzonych przestępstw motywowanych nienawiścią (art. 119, 256, 257 k.k.) w roku 2017 nieznacznie zmalała w stosunku do lat poprzednich.

Oprac. na podst. Policjanci podsumowują 2017 rok, [statystyka.policja.pl](http://statystyka.policja.pl) [online, dostęp 20.07.2020].

Źródło: [Englishsquare.pl](http://Englishsquare.pl) sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Jak wynika z badania przeprowadzonego na zlecenie Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, jedynie 5% przestępstw z nienawiści jest zgłaszanych na policję przez pokrzywdzonego lub inną osobę. Rodzaj tych przestępstw zmienia się. Od 2016 r. to muzułmanie oraz osoby utożsamiane przez sprawców z tym właśnie wyznaniem najczęściej byli podmiotem ataków motywowanych uprzedzeniami. W porównaniu do roku 2015 liczba ta wzrosła prawie dwukrotnie, do 363. Tendencja utrzymywała się też w 2017 r.

## Przywileje wyborcze dla komitetów wyborczych organizacji mniejszości

Zgodnie z art. 196 i art. 197 Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy w podziale mandatów w okręgach wyborczych uwzględnia się wyłącznie listy kandydatów na posłów tych komitetów wyborczych, których listy otrzymały co najmniej 5% (i co najmniej 8% dla koalicji) ważnie oddanych głosów w skali kraju. Jednak komitety wyborcze utworzone przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych mogą korzystać ze zwolnienia z tego warunku.



Logo Komitetu wyborców Mniejszości Niemieckiej. Czy w Senacie III RP zasiadał kiedyś przedstawiciel tej mniejszości?  
Źródło: domena publiczna.

## Równość w dostępie do zatrudnienia

Gwarancje przestrzegania zasady niedyskryminacji w stosunkach pracy zawarte zostały w przepisach art. 18 [3d] Kodeksu pracy oraz ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U z 2016 r. poz. 645). Niższy poziom zatrudnienia to duży problem mniejszości romskiej w Polsce.

## Słownik

integracja społeczna

działania na rzecz poprawy ważnych aspektów życia społecznego osób należących do mniejszości, w szczególności warunków bytowych oraz dostępu do systemu oświaty, rynku pracy, systemu zabezpieczenia społecznego, a także opieki zdrowotnej

### **język regionalny**

język tradycyjnie używany na terytorium danego państwa przez jego obywateli, którzy stanowią grupę liczebnie mniejszą od reszty ludności tego państwa, i różniący się od oficjalnego języka tego państwa; zgodnie z ustawą jedynym takim językiem w Polsce jest język kaszubski, należący do grupy lechickiej, obecnie używany przez ok. 100 tys. osób (Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, art. 19)

### **mniejszość**

grupa ludności danego państwa różniąca się od większości obywateli swoją przynależnością narodową, językową, wyznaniową czy rasową

### **mniejszość narodowa**



mniejszość mieszkająca na terenie Polski składająca się z polskich obywateli, identyfikująca się z jakimś innym państwem i jego kulturą; (Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, art. 2)

### **mniejszość etniczna**

mniejszość mieszkająca na terenie Polski, składająca się z polskich obywateli, nieidentyfikująca się z jakimś innym państwem i jego kulturą; (Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, art. 2)

# Sprawdź się

---

Pokaż ćwiczenia:   

## Ćwiczenie 1



### Material źródłowy do ćw. 2 i 3

Osoby należące do mniejszości mają prawo zwracać się do organów gminy w języku pomocniczym (w formie pisemnej lub ustnej). Język pomocniczy może być używany jedynie w gminach, gdzie liczba mieszkańców należących do mniejszości, której język ma być używany jako język pomocniczy, jest nie mniejsza niż 20 % ogólnej liczby mieszkańców gminy i które zostały wpisane do Urzędowego Rejestru Gmin:

Źródło: *Urzędowy Rejestr Gmin, w których jest używany język pomocniczy, mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl*, 17.03.2014 [dostęp online: 06.07.2020].  
Plik o rozmiarze 56.79 KB w języku polskim

## Ćwiczenie 2



Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

## Ćwiczenie 3



## Ćwiczenie 4





Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

## ” Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

Art. 44 zzd

(...)

8. Absolwent szkoły lub oddziału z nauczaniem języka danej mniejszości narodowej nie może wybrać języka danej mniejszości narodowej na egzaminie maturalnym z języka obcego nowożytnego jako przedmiotu obowiązkowego

Art. 44 zzf

1. Absolwent szkoły lub oddziału z językiem nauczania mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub z językiem regionalnym, w których zajęcia są prowadzone w tych językach, oraz absolwent szkoły lub oddziału dwujęzycznego, w których język mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub język regionalny jest drugim językiem nauczania, może zdawać na egzaminie maturalnym przedmioty w języku polskim lub – z wyjątkiem języka polskiego oraz treści dotyczących historii Polski i geografii Polski – w języku danej mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub języku regionalnym.  
(...)

Źródło: *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*, dostępny w internecie: [isap.sejm.gov.pl](http://isap.sejm.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].

## Ćwiczenie 6



Zapoznaj się z materiałem źródłowym i wykonaj polecenie.

Rok wyborów	Liczba oddanych głosów w wyborach do sejmu	Poparcie procentowe w skali kraju (sejm)	Liczba otrzymanych mandatów w sejmie	Liczba otrzymanych mandatów w senacie
1991	132 059	1,18	7	1
1993	60 770	0,44	3	1
1997	51 027	0,39	2	0
2001	47 230	0,36	2	0
2005	34 469	0,29	2	0
2007	32 462	0,2	1	0
2011	28 014	0,19	1	0
2015	27 530	0,18	1	0
2019	32 094	0,17	1	0

Źródło: *Wybory w Polsce*, dostępny w internecie: [pl.wikipedia.org](http://pl.wikipedia.org) [dostęp 6.07.2020 r.].



Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

## ***” Informacja Rzecznika Praw Obywatelskich na temat skarg i wniosków dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych, które wpłynęły do Biura RPO w latach 2016–2018***

Zdaniem skarżących, rosnąca liczba migrantów z Ukrainy wymusza jednak wypracowanie nowych rozwiązań, które umożliwiłyby dzieciom z tego państwa naukę języka ojczystego, razem z obywatelami polskimi narodowości ukraińskiej. Wspólna nauka służyłaby wzajemnej integracji, a także, co jest szczególnie ważne, pozwalała na wykorzystanie w pracy z cudzoziemcami dorobku placówek oświatowych i dotychczasowych osiągnięć nauczycieli uczących na co dzień dzieci należące do mniejszości ukraińskiej.

Odpowiedź Ministerstwa:

Obie grupy uczniów mają zagwarantowane prawo do wyrażenia woli podtrzymywania swojej tożsamości narodowej i językowej, ale z uwagi na odmienne zasady organizacji tego nauczania, a także różny sposób jego finansowania, nie można tych grup objąć wspólną nauką.

Źródło: *Informacja Rzecznika Praw Obywatelskich na temat skarg i wniosków dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych, które wpłynęły do Biura RPO w latach 2016–2018*, dostępny w internecie: [rpo.gov.pl](http://rpo.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].



Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

## ***” Informacja Rzecznika Praw Obywatelskich na temat skarg i wniosków dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych, które wpłynęły do Biura RPO w latach 2016–2018***

W 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał informacje o trudnościach w nauczaniu języków mniejszości narodowych i etnicznych, a także historii, geografii i kultury mniejszości, wynikających z ograniczonego dostępu do podręczników i materiałów edukacyjnych z tych przedmiotów, dostosowanych do aktualnej podstawy programowej. (...). Ten sam, powtarzający się od wielu lat problem w zapewnianiu uczniom dostępu do materiałów niezbędnych do nauki języka mniejszości, zgłaszany był ponadto w skargach kierowanych bezpośrednio do Rzecznika przez organizacje mniejszości ukraińskiej.

Odpowiedź Ministerstwa:

Informacje przekazane Rzecznikowi przez resort edukacji potwierdziły, że w przypadku podręczników do nauki języka ukraińskiego nie został przyjęty żaden plan wydawniczy, a organizacje mniejszości ukraińskiej, z przyczyn finansowych, we własnym zakresie nie są w stanie takich podręczników przygotować.

Źródło: Informacja Rzecznika Praw Obywatelskich na temat skarg i wniosków dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych, które wpłynęły do Biura RPO w latach 2016–2018, dostępny w internecie: [rpo.gov.pl](http://rpo.gov.pl) [dostęp 19.06.2020 r.].

# Dla nauczyciela

---

**Autorka:** Dorota Czarny

**Przedmiot:** Wiedza o społeczeństwie

**Temat:** Stan postrzegania w Polsce praw mniejszości

**Grupa docelowa:** III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

**Podstawa programowa:**

Zakres podstawowy

IV. Prawa człowieka i ich ochrona.

Uczeń:

4) przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej; pozyskuje informacje na temat praw mniejszości polskiej w różnych państwach.

Zakres rozszerzony

IV. Aspekty etniczne życia społecznego.

Uczeń:

6) analizuje stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Rzeczypospolitej Polskiej i w wybranym państwie.

**Kształtowane kompetencje kluczowe:**

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;

**Cele operacyjne:**

Uczeń:

- charakteryzuje szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej;
- analizuje stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Rzeczypospolitej Polskiej;

- wyszukuje informacje na temat praw mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej.

### **Strategie nauczania:**

- konstruktywizm.

### **Metody i techniki nauczania:**

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiałów źródłowych.

### **Formy zajęć:**

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

### **Środki dydaktyczne:**

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- flipcharty i markery.

### **Przebieg zajęć:**

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

2. Praca z animacją. Uczniowie na podstawie multimedium tworzą definicje mniejszości narodowej i mniejszości etnicznej oraz wskazują, co różni te grupy.

3. Analiza schematu i wykonanie ćwiczenia nr 2 dołączonego do multimedium (wskazanie, które z przedstawionych form dyskryminacji dotyczą mniejszości narodowych bądź etnicznych).

Faza realizacji

1. Podział klasy na cztery grupy. Każda z nich otrzymuje arkusze papieru i markery oraz materiał źródłowy do pracy:

Grupa 1 – Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, art. 35 oraz Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (DzU z 2019 r. poz. 1481, art. 13);

Grupa 2 – Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym §2 i §4;

Grupa 3 – Ustawę z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (DzU z 2004 r. nr 253, poz. 2531, z późn. zm., art. 21);

Grupa 4 – Ustawę z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, art. 9.

2. Uczniowie w grupach analizują teksty źródłowe i zapisują najważniejsze informacje dotyczące praw mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce. Nauczyciel wyznacza czas pracy.

3. Poszczególne grupy prezentują na forum klasy swoje zadania. Najważniejsze punkty poszczególnych obszarów zostają zapisane na tablicy.

4. Uczniowie zapoznają się z e-materiałem dotyczącym dyskryminacji, zatrudnienia i praw wyborczych mniejszości narodowej i etnicznej. Następnie w parach mają przedyskutować własne opinie na ten temat.

4. Wybrana osoba dzieli się swoimi spostrzeżeniami. Jest to przyczynek do dyskusji na forum klasy.

5. Dyskusja oceniająca stan przestrzegania praw mniejszości w Polsce – uczniowie przedstawiają swoje opinie.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie wykonują wybrane ćwiczenia, które wspólnie omawiają z nauczycielem.

2. Nauczyciel na koniec zajęć ocenia uczniów aktywnie pracujących na lekcji.

### **Praca domowa:**

Uczniowie wykonują ćwiczenia, których nie zrobili na zajęciach.

### **Materiały pomocnicze:**

Art. 35 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej

uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (§2 i §4).

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (DzU z 2004 r. nr 253, poz. 2531, z późn. zm., art. 21).

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (art. 9).

*Świadomość prawna w kontekście równego traktowania 2018*, Raport dla Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

**Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:**

Multimedia można wykorzystać jako materiał do lekcji powtórzeniowej.